

Gânduri disparate despre pagini inspirate

Lui Laur Ioan Vedinaș pe marginea Propriului său roman

Stilul lui Laur e frust, năvalnic, capabil să simtă viața cu toate ușile simțurilor larg deschise, uimind prin nonșalanța atingerii miezului simțirii umane. Prin naturalețe. Prin reverberații sufletești. Dialogul lui cu Eul este, de fapt, sofistic, are ceva contradictoriu în el. „Adolescentul întârziat” s-a maturizat, totuși, absorbind, cu inima lui largă, deschisă, tristețile și durerile celor dragi care, la zece ani, „îi lasă un gust amar, de paracetamol pus pe limbă și tocat între dinți”. Pseudosofistica acestei confruntări a „adolescentului întârziat” cu Eul lui matur pare a fi exprimarea unei revolte: vrea să demonstreze Eului cu tot dinadinsul că lumea aceea din inima lui a fost mai bună decât prezentul din care nimic nu este adevărat. O discuție în care totul este relativ în afară de iubire, realitatea absolută. Iubirea pentru icoanele copilăriei lui, tataiță, Iepurașul, Mugsy, bunica, o mamă tradiționalistă și un tată „conservator”, amândoi atenți la devenirea adolescentului, aproape de el, clipă de clipă.

Scrisul este îmbibat de lirism, dar intenția auctorială este aceea de a descoperi elementele de permanență din gândirea noastră: imaginile vii ale oamenilor dragi. „Era frumos tataiță pieptănat cu părul pe spate și fără ochelarii groși de deasupra nasului. Era și bărbierit. De câteva luni, eu îl bărbieream o dată pe săptămână. Mâna lui tremură. Aș vrea să nu mai tremure și de aceea uneori o

sărut cu fruntea. Atâta mai rămăsese din bărbatul chipeș de altădată, acum la margine de timpuri.”

Autorul are, din această perspectivă, o atitudine critică față de o societate amorală. Pasul în mileniul trei este regretabil atâta vreme cât ancorele sale afective sunt în pericol: „Sătul de fișa alimentaro-disciplinară a unchiului meu, pun mâna pe o bucată pătrată de prăjitură maro cu cremă galbenă. O mănânc pe toată și mă ling pe degete. Tata îmi dă un picior pe sub masă. Nu putem păși în mileniul trei cu astfel de obiceiuri de proastă creștere. Dar eu nu vreau să mă mut în niciun alt mileniu. Să mergă alții, pentru că mie îmi place aici. Dacă acolo n-o să-l mai prind pe Tom Sawyer, ba mai rău, nici pe Xena și pe Hercule...? Sau dacă în el n-o să mai trăiască tataiță al meu de la Robănești, iar Hagi nu va mai juca la echipa națională? Nu, mulțumesc, prea multe pericole și presimt că nu merită deranjul...”

Ironia, sarcasmul Eului (Vocea 2, oglinda) în dialog cu Laur, autorul (Vocea 1), dau falsa impresie a unui interes metafizic. În realitate, însă, dialogul trădează necesitatea de a descoperi un conținut, pentru a pune un fel de zăgaz acestei prăvăliri generale în neantul lumii „ca în filmele americane” și pentru a se ajunge la anumite constante. „Așa este, avusesem alte așteptări. Nu era vina nimănui. Doar că, așa cum ne spunea și președintele nostru din vremea aceea, Emil Constantinescu, așteptările oamenilor sunt nesfârșite și e dificil, dacă nu imposibil, să le mulțumești cumva. Nimic nu doare mai mult decât așteptarea aceea adâncă peste care se toarnă aprigul plumb topit al dezamăgirilor.”

Scrisul lui are, aparent, un caracter nonficcional, bazându-se pe aspecte ce aparțin realității cotidiene. În realitate este un roman care depășește cu mult stilul memorialistic, nuanțând confesiunea cu un lirism iremediabil, de cea mai autentică fibră. Instanțele

comunicării referențiale, naratorul și autorul își schimbă, uneori, centrul de greutate, deși evoluează într-un echilibru fluid al unui dialog savuros:

„– Laure...

– Da...

– Care este motivul real pentru care ai înșirat toată mizeria de mai sus? Pe cine crezi că interesează? Sau pe cine crezi tu că impresionezi? Zici că e începutul unui film cu gangsteri....

– Nu, pe bune, Eule, de ce-mi faci asta de față cu cititorii? Tu ești aici ca să mă ajuți, nicidecum să mă demoralizezi și să-mi dai în cap... Mă pui în niște situații de toată jena. Măcar puteai să mă atenționezi în particular.

– Ok, iartă-mi nesăbuința, dar pur și simplu nu mi se pare nimic frumos în toată poliloghia. Eu cred că ar trebui să te duci mai mult spre partea ta poetică. Metaforele nu-ți cer chirie și e clar că ai ceva talent.”

E un metaroman, o combinație între un fals jurnal de memorii și un roman despre roman. Se conturează un portret al intelectualului măcinat de convingeri contradictorii și de o profundă dezamăgire în fața pierderii reperelor existenței morale, culturale, în fața mediocrității „lumii noi”, căreia îi opune o atitudine critică și lucidă, dar plină de temeri și angoase. Momentele de cerebralitate rece, uneori, și de umor amar, alteori, alternează cu efuziuni de lavă sufletească:

„Atunci când povestesc despre copilărie, simt că mă încarc cu energie curată, pură, precum o butelie GPL cu gaz de calitate. Primii ani din viața noastră sunt rădăcinile peste care creștem, apoi înflorim sau ne stingem, depinde cum ne este norocul. Important e să luăm totul ca atare. Iar ca să creez o breșă în sistem, dacă ar fi să dau un sfat tânărului cititor, acesta ar suna cam așa: Dă-i

bucuriei bucurie, dă-i tristeții tristețe, dă-i drumului drum, dă-i iubirii înfrigurare și depărtării căldură... Iar vieții dă-i-te pe tine însuși, dezbrăcat de tot ce ai mai bun prin garderobă”.

Confesiunea impresionantă, scrisă cu inteligență și deplină onestitate, este întoarsă spre un trecut absolut, închis în scoica inimii de copil: „Dacă și mâine va fi tot urât afară, eu îmbrac pantalonii scurți, îmi iau sandalele, apoi îmi fac un bagaj rapid, mă duc la gară și plec înapoi în copilărie. Aici nu mai e de stat!”.

Emil Cioran afirma cândva: „Numai un suflet care se sfâșie de iubire mai poate reabilita lumea asta vulgară, meschină și dezgustătoare”. Discursul lui Laur e plin de furtunoase dileme, autorul precizând că aceste pagini sunt doar scrieri disperate (ca mărgărite înșirate cu talent, am zice noi). Este un fals jurnal și un metaroman, un roman-dezbatere, un roman de idei. Copilăria, adolescența și tinerețea sunt învăluite în mătasea melancoliei, iar experiențele descrise aici, precum școala, pubertatea, erotismul, imagini fugare, dar semnificative din trenul vieții, sunt relatate pe un traseu plin de oftaturi. Laur vorbește, stârnind ecoul unor vibrații, în peștera unde, la lumina focului, își reflectă viața: „Am o sete neostoită de a-mi lua anii demult trecuți și a-i așeza pe taraba fără margini a filelor de carte. Cine pofteste îi poate cumpăra. Cine nu să citească alt autor. E plină lumea de autori care mai de care mai geniali. Eu nu am vrut niciodată să mă amestec printre ei. Mi-am dorit doar să scriu și să fiu lăsat în pace”.

Uneori, frazele lui cristalizează luminițe de filosofie apoftegmatică:

„Iubirea este un copil, cel mult un adolescent, nicidecum un adult”.

„Iar când râsul dispare dintre oameni, poți să le cânti Prohodul Domnului”.

„Încet-încet, ne desprindem de condiția umană firească. Vom deveni mânuitorii unei imense aplicații care va include viața noastră întreagă”.

„Bogăția e la fel ca sănătatea..., întotdeauna pe dinăuntru și niciodată la suprafață...”.

Autoironia (dulce-)amară este omniprezentă: „Scriitorului de origine română Ioan Laurențiu i s-a retras Premiul Nobel acordat anul trecut, acuza principală fiind faptul că într-unul dintre capitolele romanului premiat a folosit o serie de metafore răvășitoare culese dintr-o fostă nuvelă scrisă în tinerețe...” sau „Ce fumător sunt eu, îmi spun? Pe scriitorii celebri acest tic îi ajută să compună. Pe mine, nici atât. Prefer o gutuie bine spălată și tăiată felii. Sunt un scriitor atipic. Gutuia mea va rămâne în istorie ca un sceptru al inspirației lauresciene”.

Remarcabilă este și încercarea de definire a generației ori a anumitor caractere în raport cu generația sa și neîntrerupta căutare a identității reale și a sensului hipersensibilizat al existenței; remarcabil zbulciumul „adolescentului întârziat” între (in)utilitatea muncii sale și hotărârea de a nu renunța. „Adolescentul întârziat” caută și găsește sensurile existenței: „În schimb, oamenii care sunt doar inimă mușcă din viață ca dintr-o pară coaptă. Cu dinți de lup mușcă. Oamenii care sunt doar inimă, cu brațe nevăzute iau acel pod dintre piept și minte, îl fac mic, mic de tot, cât să le încapă în palmă, și-l întind celorlalți, la fel cum un vișin dat în pârg se dăruiește tuturor trecătorilor”.

Să-mbrățișezi ideea
De-a fi al vorbeii faur,
Vei fi iubit, de-aceea,
Și-ncunurat cu laur!

Irina Airinei

*1

Sunt deja foarte mulți ani de când mama împreună cu mai mulți prieteni mă bat la cap să scriu și eu un roman, să nu mai tot înșir texte fără cap și fără coadă.

Se spune că nu ai cum să fii scriitor dacă nu scrii măcar o dată în viață un astfel de conținut de coperti.

De regulă le răspundeam cu o încercare de glumă fără pic de haz:

– Dar poate eu vreau să scriu mai degrabă un dac și voi nu știți asta...

Ceva s-a întâmplat însă cu mine azi, într-o primăvărată zi de vineri, și m-am trezit cu o însuflețire neașteptată. Voi construi un roman și le voi demonstra tuturor cine sunt!

I-am pus hamul buldogului meu francez de 8 ani și jumătate și l-am luat în brațe ca să-l cobor cele două etaje ale blocului. Are displazie de șold și merge foarte greu. Eram aproape să ieșim din scară când încep să aud „pleosc-pleosc”.

În lumina albastră a dimineții observ că scăpase pe blugii și pe skecherșii mei go walk guguloaie mici și maronii de rahat. Afară nici nu prea mai avea ce să facă. A tras un pipi de om serios și am făcut cale îtoarsă, cu gândul de a mai prinde un pui de somn până pe la 8.

Fatalitate! Mugsy făcuse câte un boț din jumătate în jumătate de metru pe tot etajul 1. Scara mirosea ca o hazna, iar noi în bloc avem doar bătrânei simpatici, adventiști și intelectuali scorțoși. Pe niciunul dintre ei nu vreau să-l supăr.

M-am întors imediat să fac șmotru cu șervețele umede. Astfel, într-o atmosferă puțin propice, mi s-au dus naiba și somnul și însuflețirea scriitoricească.

M-am mai pus în pat și primul lucru pe care l-am făcut a fost să mă gândesc la un pseudonim literar. Toți scriitorii mari au avut câte un pseudonim și în minte îmi vin imediat preferații mei: Charles Bukowski în cărți se autointitula Henry Chinaski, iar Zaharia Stancu, tot fără nicio legătură cu numele real, Darie.

Știu, n-aveți cum să nu mă întrebați acum ceva de genul „Cum naiba să iubești doi scriitori care nu doar că nu au nicio legătură unul cu celălalt, ci sunt chiar într-o antiteză izbitoare!”.

Unul e american, altul e român. Unul modern, altul prolet-cultist. Unul e vulgar, celălalt liric până la Dumnezeu. De fapt, cred că antiteza asta literară ciudată este definitorie pentru întreaga mea existență.

Hei! Gata! Mi-a venit o idee de prefață, nu știu dacă o să fiți de acord cu ea, însă credeți-mă că e sinceritate pe pâine cu dulceață. Dar asta într-un *capitoliu* următor. Îmi asum termenul „capitoliu”, doar este un context romanic, nu? Și nu aș putea deveni scriitor adevărat fără pseudonim, prefață și licențe cuvintoricești.

Prefață

Problema esențială a vieții mele este că nu-mi găsesc starea de bine nici în normalitate, nici în haos.

Dacă stau prea mult în normalitate nu mai am emoție, nici nu mai pot crea sau scrie, dacă mă duc prea mult spre haos, intru într-o depresie aproape definitivă.

Problema vieții mele se află între o Toyota Avensis nouă și tânjirea după un Mercedes din 1995, o rablă care îți mănâncă banii și sufletul.

Problema vieții mele se află între munca obsesivă și o lene nespusă. Pot intra în perioade în care trudesca ca un hamal..., doar să știu că îmi vine și răsplata lenevelii. Nu pot funcționa într-un program cu orar pus pe un perete, de acum și pururea, Amin!

Îmi plac hainele scumpe, vacanțele costisitoare, mașinile impozante, însă de mult ori tânjesc după cârciuma lui Rică Răducanu din Neptun, cu vin la carafă, sifon și povești nemuritoare românești.

În playlistul meu de pe telefon care îmi cântă zi de zi se află unul după celălalt Dan Spătaru și Adrian Copilul Minune, pe care... ce credeți? Nu-l simpatizez deloc! Și îl ascult în același timp.

Iubesc cu nesfârșită tragedie drama, orice ține de ea, dar pot râde ca un nebun în interiorul meu la cele mai tâmpite comedii..., iar dacă sunt în sinea mediului meu, pot face oamenii să râdă cu lacrimi, precum și să se emoționeze ca la o înmormântare.

Sunt născut romantic prin cezariană și în același timp, uneori, iese atâta vulgaritate din mine, mai multă decât dintr-un district.

Pot fi mai blând ca Osho sau mai agitat decât un bișnițar din Bucur Obor.

Vreau ca toți cei ai mei să mă iubească, dar am nevoie și de momente în care doar să le fiu indiferent și să facă abstracție de mine.

Dacă reușesc să găsesc echilibrul dintre cele două emisfere, să-mi iau din fiecare ceea ce am cu însetată nevoie, viața mea este indestructibilă, mă simt atât de bine încât... nu că pot muta munții din loc, ci îi pot lua pe umeri și călători cu ei fără să-i simt.

*

Deși de când mă știu am visat să ajung scriitor, a trebuit să-mi câștig existența din fel și fel de potlogării cu carte de muncă. O dată la câteva luni deschideam ușile unui laborator de analize pentru a mi se lua sânge. O nouă angajare cădea peste mine, de voie, de nevoie.

Am încercat multe meserii în decursul celor 33 de ani. Cea din urmă, chiar de vara asta, a fost una de ajutor de piscină. Ce înseamnă ea?

Știți foarte bine că, la fel ca la mare, și la piscine sunt diverși oameni fandosii care intră în apă încet, așa...

Până la gleznișoare...

Până la pulpișoare...

Machiați profesional, frezați, bătoși, serioși, cu un morcov adânc înfipt în intestinul gros, cu plurilor fandosite le ia cel puțin o oră ca să intre cu adevărat în apă, aglomerând intrarea în bazin.

Iar eu tot ce trebuia să fac era să grăbesc chestia asta.

Adică să îi urmăresc și dacă în decurs de 2 minute nu își fac destul curaj termic încât să se introducă în apă până aproape de burtă, datorită mea era să mă apropiu de ei și să încep să-i stropesc frenetic, atacându-i cu H₂O. Cășunam pur și simplu pe ei din senin până se dădeau bătuți.

După 19 zile am fost concediat. M-am ușurat în bazin. Nu am putut să mă mai țin și m-am scăpat în gogoșarii luați de la secând. Băusem un litru de apă și de două ori prinsesem toaleta ocupată.

Eram umflat ca un cimpoi și a trebuit să mă ocup de un moș și o babă, germani pare-mi-se, și cu un simț al umorului foarte dezvoltat. Atunci când am început să-i stropesc, nenea și-a scos

slipul, rămânând în ouăle goale și a aruncat cu el spre mine, iar baba se bătea cu palma peste gură, urlând ca un indian din Pieile Roșii.

A început o bătaie cu apă ca în filmele cu delfini din insulele tropicale.

În același timp, era atât de distractiv încât mă pișam pe mine de răs. S-a creat o bulă mare și închisă la culoare în jurul gogoșarilor mei și peste nici o oră intram înapoi pe ușa apartamentului de la etajul 1, reflectând asupra faptului că dacă voi porni aerul condiționat, nu o să am cu ce să plătesc luna viitoare factura la curent. Aleg să-mi fac un duș rece și o omletă cu brânză.